

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-24 ta' Mejju, 2005

Citazzjoni Numru. 982/1997/1

Hugh P. Zammit għan-nom u in rappreżentanza tal-kumpanija *Galdes and Mamo Limited* u dina in rappreżentanza tal-kumpanija assikuratriċi estera *Royal International Insurance Holdings Limited* hekk kif surrogata fid-drittijiet ta' l-assikurat tagħha Edward Carbone sija bil-polza u sija bil-liġi

Versus

**Gordon Bartoli; u b'dikriet tad-29 ta' Mejju 1998
issejjaħ fil-kawża Brian Grixti**

Din il-kawża hija dwar incident tat-triq. Is-soċjetà attriċi hija assikuratriċi li qiegħda tfittex li tiegħu lura mingħand min jaħti għall-incident id-danni li għamlet tajjeb għalihom taħt polza ta' assikurazzjoni.

lċ-ċitazzjoni tgħid illi fit-22 ta' Mejju 2004, waqt illi Nadine Carbone kienet qiegħda, bil-permess ta' l-assikurat ta' l-attriċi, issuq il-vettura N-4824 — li kienet assikurata taħt polza *comprehensive* ma' l-attriċi — fi Triq George Borg Olivier, San Ġiljan, ħabtet mal-vettura D-8098 misjuqa

minn Brian Grixti, u l-attriċi għamlet tajjeb għad-danni, b'kollox tlitt elef u ħdax-il lira (Lm3,011). Billi qiegħda tgħid illi l-incident seħħ bi ħtija tal-konvenut Gordon Bartoli, iżda għalxejn sejħitlu, b'ittra uffiċjali tat-8 ta' Jannar 1996, biex jagħmel tajjeb għad-danni, l-attriċi fetħet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti, wara li tgħid illi l-incident seħħ bi ħtija tal-konvenut u tillikwida d-danni fis-somma ta' tlitt elef u ħdax-il lira (Lm3,011), tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni hekk likwidati flimkien ma' l-ispejjeż, fosthom dawk ta' l-ittra uffiċjali tat-8 ta' Jannar 1996, u l-imgħax legali.

Il-konvenut Gordon Bartoli ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. għandu jissejjaħ fil-kawża Brian Grixti, is-sewwiq tal-vettura li għamlet il-ħsarat fil-vettura misjuqa minn Nadine Carbone fl-incident tat-22 ta' Mejju 1994;
2. il-konvenut ma jaħtix għall-incident, u għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju; u
3. l-incident seħħ bi ħtija ta' Brian Grixti.

B'dikriet tad-29 t'April 1998 Brian Grixti ssejjaħ fil-kawża, u ressaq l-eċċezzjoni illi hu ma jaħtix għall-incident, li seħħ bi ħtija ta' Gordon Bartoli waħdu. B'nota ta' eċċezzjoni ulterjuri, Brian Grixti ressaq l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-art. 2153 u 2154 tal-Kodiċi Ċivili, iżda fis-seduta tat-2 ta' Marzu 2000 irtira l-eċċezzjoni.

B'dikriet ieħor tat-2 ta' Marzu 2000 il-qorti ordnat illi din il-kawża tinstema' flimkien mal-kawża fl-ismijiet Nadine Carbone versus Brian Grixti et (ċitazzjoni numru 1108/1996).

L-incident seħħ fit-22 ta' Mejju 1994, fl-4.30 a.m. u seħħ hekk:

Nadine Carbone, is-sewwieqa tal-vettura assikurata ma' l-attriċi, kienet qiegħda ssuq fi Triq George Borg Olivier, sejra mill-Balluta lejn Spinola. X'hin kienet fil-liwja li ssib hekk kif taqbeż il-Balluta, ħdejn *City of London Bar*, ġew lejha żewġ vetturi mid-direzzjoni opposta. Dik misjuqa mill-imsejjaħ fil-kawża Grixti kienet fuq il-lemin tal-vettura l-oħra, misjuqa mill-konvenut Bartoli, u għalhekk ġiet fuq in-naħa l-ħażina tat-triq; sabet lill-vettura assikurata quddiemha u ħabtet magħha. Saret ħafna ħsara liż-żewġ vetturi, u kemm Carbone kif ukoll Grixti korrew. Il-konvenut Bartoli, is-sewwiq tal-vettura l-oħra, li kien fuq in-

naħa tiegħu tat-triq, għalkemm ma setax ma ntebaħx bl-incident, ma waqafx biex jagħti l-għajnuna u ħarab.

Carbone ma tiftakar xejn mill-incident għax bid-daqqa li ħadet tilfet il-memorja.

Bartoli xehed illi Grixti kien qiegħed isuq quddiemu, bil-mod, iżda meta hu fittex li jaqbzu Grixti zied fil-velocità biex ma jħallihx jaqbzu. Bartoli kompli jgħid illi Grixti beda jsuq lejn nofs it-triq biex lilu ma jħallihx jaqbzu, u kien aktar moħħu f'Bartoli li kien warajh milli fit-triq quddiemu:

... .. kif għaddejt ir-*restaurant Chains* ipprovajt naqbeż lil din il-karrozza *Talbot* [ta' Grixti] peress illi d-*driver* tagħha kien qed isuq bil-mod.. Kif ġejt ma' ġenbu biex naqbzu huwa zied fl-*speed* biex ma jħallinix naqilgħu. Fil-frattemp kienet ukoll niezla karrozza mid-direzzjoni opposta u allura kelli nerġa' nislowja biex nidħol warajh.

... .. [A]ħna bqajna sejr in fl-istess triq u jiena innotajt u li kien il-ħin kollu jħares minn ġol-mera tal-karrozza u jdawwar persuntu lura biex jara fejn kont. Huwa kien ukoll il-ħin kollu jsuq il-karrozza tiegħu min-nofs tat-triq u moħħu fina. [M]eta wasalna fejn il-*Park Towers* fejn hemm liwja fit-triq, tat-*Talbot* kien fuq in-naħa l-oħra tat-triq, u *cioè* fuq ir-*wrong side* ta' din l-istess triq.

... [D]ak il-ħin tfaċċat karrozza oħra mid-direzzjoni opposta u tat-*Talbot* spicċa *head-on* fuq din l-istess karrozza. Peress illi jiena kont fuq in-naħa t-tajba ta' din l-istess triq jiena bqajt għaddej normali għal trieqti¹

Fir-rakkont ta' Bartoli, il-pika kienet min-naħa ta' Grixti, li kien qiegħed isuq bil-mod u ma jħallihx jaqbzu; fil-verżjoni ta' Grixti, il-pika kienet min-naħa ta' Bartoli, li kien qiegħed isuq b'mod aggressiv ħafna. Grixti qal illi Bartoli kien warajh, idoqqlu l-*horn* u jteptiplu d-dwal meta kienu niżlin in-niżla ta' ħdejn il-*Pizza Hut* ta' San Ġiljan, jipprova jaqbzu iżda ma setax għax it-triq dejqa u kien hemm it-traffiku. Grixti tah opportunità li jaqbzu meta dar mar-*roundabout* ta' quddiem l-Għassa tal-Pulizija ta' San Ġiljan biex Bartoli jkun jista' jibqa' għaddej dritt lejn il-Balluta, iżda Bartoli baqa' jdur warajh bl-istess atteġġjament aggressiv.

¹ Fol. 63.

... .. I decided to turn off and go around the roundabout near the Police Station in Saint Julians to avoid him so he can just continue going, but he continued to follow me around the roundabout twice: I went around once, and then he kept following me, and I went around again. He was doing the same thing, hooting his horn and flashing his lights. I proceeded to keep on going to my house, that was in Balluta Bay; I was going driving along in front of Park Towers, past Saint Julians pitch, and before that he was still hooting the horn, flashing his lights, making me uncomfortable. I was regressing speed so he overtook me near Saint Julians pitch. [H]is car then all of a sudden went in the middle of the road and I couldn't brake right away. I couldn't go to my left into the sea, so I tried to go around him because he was blocking the road, in the middle and when I went around him unfortunately I hit the oncoming car.²

Grixti u Bartoli ma qablux bejniethom ukoll dwar jekk Bartoli kellux passigġieri miegħu. Grixti jgħid illi seta' jara li Bartoli kien waħdu, għalkemm stqarr illi ma huwiex ċert għal kollox³, waqt li Bartoli qal li kellu żewġ passigġieri miegħu illi t-tnejn xehdu u ikkorroboraw il-verżjoni tiegħu.

Fejn x'aktarx jaqblu Grixti u Bartoli hu fejn jagħtu l-impressjoni illi kollox seħħ b'veloċitajiet x'aktarx baxxi.

Il-qorti iżda temmen illi r-rakkonti ta' Grixti u ta' Bartoli huma kuluriti mix-xewqa ta' kull wieħed minnhom illi jnaqqas il-ħtija tiegħu u jitfa' l-ħtija fuq l-ieħor. Li joħroġ bi żgur mir-rakkonti huwa illi, għal xi raġuni jew oħra, inħolqot pika bejniethom fit-triq u, għalkemm ħadd minnhom issa ma jammettiha, kull wieħed minnhom ried joħroġ "ta' raġel" billi ma jċedix lill-ieħor. Il-qorti għalhekk temmen illi l-episodju kien ħafna aktar enerġiku minn kif jirrakkontawh Grixti u Bartoli, b'ħafna ġiri bla għaqal, tlielaq, piki u provokazzjonijiet. Li kieku l-incident seħħ b'veloċitajiet baxxi, il-ħsara fiż-żewġ vetturi li ħabtu ma kinitx tkun daqshekk kbira. Li kieku Grixti kien qiegħed isuq, kif qal hu⁴, bi tletin kilometru fis-siegħa, kien jilħaq jieqaf bla diffikoltà meta Bartoli kiser u waqaf quddiemu.

² Foll. 77 et seqq.

³ Fol. 82.

⁴ Fol. 91.

Il-qorti għalhekk aktar temmen illi Grixti u Bartoli kienu qegħdin itellqu t-tul kollu ta' Triq George Borg Olivier, bla xejn ma qiesu l-perikolu li kienu qegħdin joħolqu għal sewwiqa oħra fit-triq. It-tnejn li huma, għalhekk, jaħtu għal dak li ġara, u, billi l-imġieba tagħhom turi *culpa lata quæ dolo æquiparatur*, għandhom iwieġbu flimkien *in solidum* għad-danni li ħolqu⁵.

Dwar danni, ir-rappreżentant tas-soċjetà attriċi xehed b'*affidavit* u esebixxa riċevuti biex juri illi d-danni telgħu għal tlitt elef u ħdax-il lira (Lm3,011), maqsuma hekk: elfejn, tliet mija u ħamsin lira (Lm2,350) valur tal-vettura, imħallsa lill-assikurat; għaxar liri (Lm10) *survey fee*; sitta u erbgħin lira u ħamsin ċenteżmu (Lm46.50) għall-irmonk; u sitt mija u ħames liri (Lm605) drittijiet u spejjeż ta' investigatur privat. Dan ta' l-añhar kellu jitqabbad għax Bartoli ħarab wara l-incident u, sabiex issib min kien, l-attriċi kellha tinqeda bis-servizzi ta' investigatur.

La l-konvenut u lanqas l-imsejjañ fil-kawża ma ikkontestaw dawn id-danni li, kif rajna, għandhom jagħmlu tajjeb għalihom flimkien *in solidum*. Billi, iżda, l-investigatur privat kellu jitqabbad biex jinstab il-konvenut Bartoli, l-ispejjeż relattivi għandu jagħmel tajjeb għalihom Bartoli waħdu.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi, wara li tiċċad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut u ta' l-imsejjañ fil-kawża, u tillikwida d-danni fis-somma ta' tlitt elef u ħdax-il lira (Lm3,011), tikkundanna lill-konvenut u lill-imsejjañ fil-kawża flimkien *in solidum* iħallsu elfejn, erba' mija u sitt liri (Lm2,406), u tikkundanna lill-konvenut Bartoli waħdu jħallas sitt mija u ħames liri (Lm605) oħra lill-attriċi; tikkundanna lill-konvenut u lill-imsejjañ fil-kawża jħallsu wkoll l-ispejjeż kollha tal-kawża u l-imgħaxijiet mitluba fiċ-ċitazzjoni.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

⁵ Art. 1049(1), Kod. Civ.